

Obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Valentina Inzka Stalnom vijeću OSCE-a

Pozitivniji pravac

Dame i gospodo,

Na početku želim da zahvalim na pozivu da vam se obratim. Proteklih nekoliko sedmica učestvovao sam u intenzivnim konsultacijama koje su za cilj imale da utvrdimo nivo konsenzusa za novi pokušaj da ostvarimo bolji napredak u Bosni i Hercegovini. Danas sam ovdje upravo u kontekstu tih konsultacija. OSCE je jedan od ključnih strateških faktora u oporavku Bosne i Hercegovine i vaše mišljenje o tome koji je najbolji način da se suočimo sa aktuelnim izazovima je neophodno.

U operativnom smislu, saradnja između mog ureda i Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini i dalje je bliska i produktivna. Ambasador Robbins i ja uspostavili smo snažne lične i profesionalne odnose i naši uredi su angažirani u brojnim zajedničkim inicijativama, naročito u oblastima jačanja institucija i kapaciteta, usvajanja koncepta dobrog upravljanja, zagovaranja vladavine zakona, te očuvanja pozitivnog sigurnosnog okruženja u Bosni i Hercegovini na dugoročnom planu.

Samo u proteklih nekoliko sedmica zajedno smo angažovali naše domaće partnere na pitanjima koja se odnose na Centralnu izbornu komisiju, revidiranu Strategiju za implementaciju Aneksa 7, reformu obrazovanja, zakone u oblasti sukoba interesa, državnu instituciju ombudsmena, Zakon protiv diskriminacije u BiH, Zakon o krivičnom postupku BiH, te uništavanje viška oružja i municije.

Planiranje tranzicije OHR-a u misiju specijalnog predstavnika EU (EUSR) sa većim prisustvom pokazat će važnost očuvanja bliske saradnje sa OSCE-om. Sa svojim prisustvom na terenu, OSCE ima kapacitet da osigura političko izvještavanje i analizu, na primjer, koji će nadilaziti mogućnosti EUSR-a. Od ureda EUSR-a će se očekivati da preuzme vodeću ulogu, ali EUSR će pronaći kreativne načine za saradnju i timski rad sa OSCE-om.

A sada želim govoriti o aktuelnoj situaciji u Bosni i Hercegovini i ukratko predočiti neke od koraka koje treba napraviti kako bi se riješili najveći izazovi – a to su koraci za koje postoji široka i snažna podrška.

Pozitivniji pravac

Svi ćemo se složiti da situacija nije pozitivna koliko bi trebala biti, odnosno koliko smo se s razlogom nadali prije svega nekoliko godina. Odluka Evropske komisije da ne preporuči bezvizni status za građane BiH bila je veliko razočarenje za ljude u Bosni i Hercegovini, ali nije nikoga iznenadila. Bilo je savršeno jasno da i u toj oblasti, kao i u mnogim drugim, nije bilo ni izbliza dovoljno političkog ili institucionalnog napretka tokom protekle dvije godine.

Izabrani predstavnici ove zemlje nisu uložili dovoljno napora kako bi postigli dogovor o praktičnim pitanjima – mjere potrebne za liberalizaciju viznog režima samo su jedan primjer. Iako postoji deklarativna posvećenost procesu

evroatlantskih integracija, institucije i politički lideri Bosne i Hercegovine moraju pronaći načine da ubrzaju realizaciju mjera neophodnih za EU i NATO kako bi eliminirali ova pitanja iz svakodnevnih političkih prepirki.

Kao što vjerovatno znate, bio sam prvi austrijski ambasador u Bosni i Hercegovini nakon rata. Kada sam stigao 1996. godine, zemlja je bila vidljivo i teško ranjena. Zahvaljujući mojim porodičnim vezama sa bivšom Jugoslavijom i poznavanju nekih od jezika koji se tu govore, vjerujem da sam mogao steći bolju sliku o tome na koji način je karakter ljudi odgovorio na užasne okolnosti u kojima su se zatekli.

Prva reakcija koja se javlja je divljenje.

Suočeni s katastrofom, građani Bosne i Hercegovine su pokazali svoju tipičnu hrabrost, dostojanstvo i fleksibilnost.

To je ono što moramo uzeti u obzir da bismo pronašli put kojim ćemo zaobići najveće prepreke s kojima se zemlja suočava petnaest godina nakon završetka rata.

Građani Bosne i Hercegovine i dalje pokazuju izuzetnu fleksibilnost uprkos političkim liderima koji ih iznova razočaravaju. Moramo se povesti za tom fleksibilnošću i pronaći način koji će osigurati bolje funkcioniranje sistema.

Do sada sam morao poduzimati mjere da ispravim postojeću situaciju. U junu sam, na primjer, poništio niz zaključaka koje je ranije usvojila Narodna skupština Republike Srpske kako bi navodno na entitetski nivo vratila nadležnosti koje su prenesene na državu. Ovi zaključci zasnivali su se na konfuznim i pogrešnim argumentima i služili su da skrenu pažnju bosanskohercegovačke politike s bitnih stvari, kao što su osiguranje bezviznog režima za građane BiH. Dakle, morao sam reagirati.

Ali puko gašenje požara nije dovoljno.

Moramo Bosnu i Hercegovinu i njene lidere usmjeriti u pozitivnijem pravcu.

Kada sam krajem marta preuzeo dužnost, imao sam intenzivne razgovore s liderima najvećih političkih stranaka. Uvjeren sam da u pravom okruženju ovi lideri mogu voditi politiku koja će Bosnu i Hercegovinu odvesti putem evroatlantskih integracija, a istovremeno osigurati istinske prednosti za građane kao što su veći nivo lične sigurnosti, bolji pristup odgovarajuće plaćenim poslovima, bolje javne usluge i smanjenje nivoa korupcije.

Oni će to učiniti, ukoliko međunarodna zajednica i dalje bude imala zajednički cilj da im pomogne u implementaciji zakonodavnih i institucionalnih aktivnosti koje je definiralo Vijeće za implementaciju mira i koje su sadržane u sporazumima postignutim između organa vlasti BiH i institucija Evropske unije i NATO-a.

Drugim riječima, moramo imati jedinstven stav ukoliko želimo da oni koherentno djeluju.

Nakon konsultacija koje sam imao tokom proteklih nekoliko sedmica, vjerujem da će međunarodna zajednica uistinu imati jedinstven stav.

Plan aktivnosti

U ovom kontekstu, pitanje nije kada bi trebalo zatvoriti OHR, što je, kao što i sami znate, u centru medijske pažnje već duže vrijeme. Pravo pitanje je kada će građani Bosne i Hercegovine početi da uživaju u rezultatima i prednostima jedinstvene politike. Zatvaranje OHR-a neće Bosnu i Hercegovinu učiniti stabilnijom zemljom. OHR će biti zatvoren kada Bosna i Hercegovina bude stabilnija zemlja.

Vijeće za implementaciju mira je definiralo plan aktivnosti za

postizanje ovog cilja.

Sada nastojimo pomoći u pronalaženju prihvatljivog i održivog rješenja pitanja raspodjele imovine između države i drugih nivoa vlasti, kao i prihvatljivog i održivog rješenja za pitanje vojne imovine. Nastojimo ispuniti i političke i društvene uslove koji će Upravnom odboru Vijeća za implementaciju mira omogućiti da donese pozitivnu ocjenu situacije u Bosni i Hercegovini, zasnovanu na punom poštivanju Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Morao sam jasno staviti do znanja stranačkim liderima da takva ocjena neće biti moguća sve dok neke stranke dovode u pitanje suverenitet i teritorijalni integritet zemlje, osporavaju ovlasti visokog predstavnika, te pokušavaju vratiti unatrag reforme koje su ostvarene od potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma. Također sam jasno stavio do znanja da takva ocjena neće biti moguća sve dok politički establišment ne bude u stanju učiniti da daytonski sistem funkcioniра tako da i zemlja bude funkcionalna.

Budući da stvari stoje ovako, imamo jasan politički program a to je da unutar političkog establišmenta ojačamo konsenzus o tome kako da učinimo da Dayton funkcioniра na održiv način, što će BiH omogućiti da ispuni izazove evroatlantskih integracija.

Kao što sam ranije spomenuo, u Bosni i Hercegovini postoji izuzetan potencijal fleksibilnosti i kreativnosti. Mi moramo početi koristiti taj potencijal kako bismo ostvarili uspjeh.

U narednim mjesecima, mislim da moramo držati lidere ove zemlje odgovornim za njihovo obećanje o brzom i značajnom napretku po pitanju liberalizacije viznog režima. Zahtjevi iz Mape puta su realni i ostvarivi. Ukoliko se mogu ispuniti ključni uslovi, i ukoliko se time može ostvariti liberalizacija viznog režima koju građani očajnički žele vidjeti, onda će biti jasno da je napredak *moguć* u Bosni i

Hercegovini. A ukoliko je moguć u pogledu viza, moguć je u pogledu svega ostalog.

Pored toga, sa nedavnim usvajanjem četiri zakona koji se odnose na liberalizaciju viznog režima koji ranije nisu prošli u parlamentarnoj skupštini, vidjeli smo da lideri mogu razriješiti svoje razlike kada su suočeni sa izgledom za neuspjeh u njihovim zajedničkim ciljevima – liberalizacijom viznog režima i evroatlantskim integracijama.

Zajedno sa Evropskom komisijom otpočeo sam proces kako bi se državne i entitetske vlasti usredotočile na prioritete vezane za EU. Redovito se sastajemo kako bismo prošli kroz neke od konkretnih još uvijek neriješenih prioriteta vezanih za EU. Ovo je u suštini tehnički mehanizam, ali je mehanizam koji može ubrzati reforme čak i dok šira debata o konačnoj sudbini Bosne i Hercegovine bude ubrzavala tempo.

Međutim, moram naglasiti da ne radimo u povoljnom okruženju. Svjetska recesija brzo nagriza ekonomsku stabilnost Bosne i Hercegovine. Dok su stranački lideri neodlučni, građani trpe. I upravo i zbog ovog je od krajnje važnosti da nastavimo da podsjećamo političke lidere na njihovu odgovornost da osiguraju poboljšanja za građane.

Nalazimo se u utrci – moramo popravljati ekonomiju iz mjeseca u mjesec čak i dok pokušavamo da dođemo do dugoročnijeg rješenja za politički sistem. Ovo zahtijeva *ad hoc* odlučivanje i kreativnu politiku.

Uprkos svim nedostacima, politički establišment Bosne i Hercegovine je prilično dobar u obje ove stvari. Iz tog razloga mislim da možemo ići naprijed uz određenu dozu sigurnosti da ćemo doći do našeg cilja, iako ćemo, bez sumnje, morati proći kroz neke interesantne faze kako bismo stigli do tog cilja.

Hvala vam.